

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ชีวิตกับการทำงานเป็นเรื่องที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ มนุษย์ได้เรียนรู้โลกและชีวิตประสบการณ์ต่างๆจากการทำงาน มีงานหลายอย่างที่จำเป็นต้องทำ แต่งานที่สำคัญคือการประกอบอาชีพ การประกอบอาชีพเป็นส่วนหนึ่งของการมีชีวิตอยู่ในสังคม ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อแบบฉบับของการดำรงชีวิตของมนุษย์ เพราะนอกจากจะเป็นแหล่งที่มาของรายได้ ความมีฐานะทางเศรษฐกิจ การยอมรับของสังคม ความมั่นคงในชีวิต อันทำให้มีความเป็นอยู่ที่ดีแล้ว ความสำเร็จมากหรือน้อยของการประกอบอาชีพ ความเจริญก้าวหน้าในอาชีพ ยังมีผลต่อความสุข ความทุกข์ ในจิตใจของบุคคลเป็นอย่างยิ่ง ในทศวรรษที่ผ่านมาประเทศได้ประสบกับความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทั้งในด้านการเมืองการปกครอง วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเศรษฐกิจ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีผลต่อการเข้าสู่อาชีพของบุคคล มีอาชีพเพิ่มขึ้นมากมายหลายสาขา ส่งผลให้โอกาสการทำงานของบุคคลเปลี่ยนแปลงไปด้วย ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้บุคคลได้รู้จัก สนใจ และศึกษาที่จะเรียนรู้ข้อมูลข่าวสาร มีความรู้เพียงพอเกี่ยวกับโลกของงานอาชีพต่าง ๆ และความต้องการในตลาดแรงงานในยุคปัจจุบัน โดยการนำข้อมูลเหล่านั้นมาพัฒนา ปรับปรุง ให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตน เพื่อประกอบการตัดสินใจในการเลือกประกอบอาชีพของบุคคล เพราะการตัดสินใจในการเลือกประกอบอาชีพเป็นการเริ่มต้นที่สำคัญที่สุด ถ้าเกิดการตัดสินใจเข้าสู่อาชีพที่ผิดก็จะทำให้บุคคลนั้นอาจต้องเปลี่ยนงานบ่อย ๆ และยังเกิดความสูญเสียทางด้านต่าง ๆ ตามมา

การตัดสินใจมีความหมายและสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินชีวิตของแต่ละคน เพราะการทำกิจกรรมทุกอย่างจะต้องมีการตัดสินใจเข้าไปเกี่ยวข้องด้วยกันทั้งสิ้น แมดดัค (Maddux, 1995, p. 249) ได้กล่าวไว้ว่า การตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพถือเป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะมีผลต่อชีวิต และการตัดสินใจเลือกอาชีพก็เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการดำเนินชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับ นวลศิริ เปาโรหิตย์ (2544, หน้า 76) กล่าวว่า การตัดสินใจที่ถูกต้องหมายความว่า การตัดสินใจเข้าสู่อาชีพที่ตรงกับความต้องการ ความถนัด และความสนใจ เมื่อบุคคลสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเขาจะมีความสุขมากกว่าในการทำงาน และโอกาสที่จะประสบความสำเร็จในอาชีพย่อมจะมีสูงขึ้นไปด้วย การที่บุคคลจะมีการตัดสินใจที่ถูกต้องนั้นหาใช่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นโดยความบังเอิญ อาภา ถนัดช่วง (2538, หน้า 4) ได้กล่าวถึงการตัดสินใจ

ที่ตลาดต้องอาศัยข้อมูลเหตุผลมากกว่าการเดาสุ่ม เพราะฉะนั้นการตัดสินใจเลือกอาชีพจึงเป็นกระบวนการ แผนงาน ยุทธศาสตร์ ที่ได้รับจากกิจกรรมในโปรแกรมการเรียนรู้ ตลอดจนรายละเอียดของข้อมูลข่าวสารที่เป็นหลักฐานแนบมาเป็นแนวทางในการพิจารณาตัดสินใจเลือกอาชีพ ซึ่งพรณี เกษมกล (2536, หน้า 10) ได้กล่าวถึงเรื่องการตัดสินใจเลือกอาชีพว่าการตัดสินใจเลือกอาชีพเป็นสิ่งสำคัญที่จะกำหนดอนาคตและวิถีชีวิตของบุคคล ดังนั้นนักเรียนจำเป็นต้องเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจเลือกอาชีพที่ถูกต้อง และเนื่องจากนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นอยู่ในช่วงอายุ 13-15 ปี ซึ่งเป็นระยะการเจริญเติบโต (Growth Stage) ตามทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของซูเปอร์ (Super, 1957) นวลศิริ เปาโรหิตย์ (2544, หน้า 65) จะต้องคิดเกี่ยวกับอาชีพ จึงสมควรได้รับการพัฒนาการเรียนรู้การตัดสินใจเลือกอาชีพ ศึกษาความสนใจในอาชีพ จะเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนได้ตระหนักถึงการเตรียมพร้อมที่จะเลือกอาชีพให้สอดคล้องกับความสนใจ รู้จักและเข้าใจถึงความสนใจในอาชีพของตนเองและรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับอาชีพนั้น ๆ เสียก่อนเพื่อจะได้นำความรู้มาพิจารณาตัดสินใจเลือกอาชีพได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) เน้นให้มีการสร้างอาชีพเพิ่มรายได้ ยกระดับคุณภาพชีวิต ซึ่งเป็นแผนพัฒนาที่ต่อเนื่องมาจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) ที่กำหนดนโยบายที่จะส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ เป็นแนวนโยบายของรัฐที่สนับสนุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม และอุตสาหกรรมในภูมิภาค โดยกระจายประเภทสินค้าและพัฒนาผู้ประกอบการรวมทั้งการส่งเสริมเทคโนโลยีลงถึงหมู่บ้าน ย่อมทำให้เกิดอาชีพบริการหรือการประกอบการขนาดย่อมรองรับอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ขึ้นอีกมากมายหลายอาชีพ และทางเลือกอีกทางหนึ่งที่ปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนในสังคม ก็คือการที่คนกลุ่มหนึ่งหาทางออกด้วยการตัดสินใจประกอบอาชีพอิสระ เพื่อสร้างรายได้ให้กับตนเอง ที่สำคัญคือเป็นการสร้างงานให้ตนเองได้ด้วยตนเอง โดยการใช้ทรัพยากร ความรู้ สติปัญญา ความสามารถเป็นนายของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ ศิริพันธุ์ ชัดตพงษ์ (2543, หน้า 19) ที่กล่าวว่า การประกอบอาชีพอิสระเป็นแนวทางหนึ่งที่สำคัญสำหรับการแก้ปัญหาการว่างงาน เป็นการสร้างแนวคิดใหม่ในการประกอบอาชีพให้เกิดขึ้นในความรู้สึกรักคิดของผู้ที่กำลังหางาน การประกอบอาชีพอิสระได้กลายเป็นตลาดแรงงานที่มีบทบาทความสำคัญ ต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคม ดังที่ลูอิส (Lewis, 1963) กล่าวไว้ว่า การเตรียมคนเพื่อออกไปสร้างงานแม้จะเป็นธุรกิจที่ขนาดเล็กที่สุด แต่ก็ใช่นโยบายแก้ปัญหาแรงงานอย่างถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับ วิบูลย์ รัตนเวสต์ (2527, หน้า 38) ได้แสดงความเห็นว่าในเมืองใหญ่จะเห็นอาชีพอิสระมากมายอาชีพเหล่านี้สร้างฐานะได้ภายในไม่กี่ปีโอกาสขยายกิจการก็ย่อมมี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความขยันหมั่นเพียรเป็นที่ตั้ง ชม ภูมิภาค (2526, หน้า 16) กล่าวว่า การกระตุ้น

ให้เยาวชนเกิดความสนใจในการประกอบอาชีพอิสระ จุดเริ่มต้นอยู่ที่การรับรู้ข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับอาชีพอิสระ อาชีพอิสระเป็นอาชีพหนึ่งที่ผู้ประกอบอาชีพสร้างงานขึ้นมาเองโดยตนเอง เป็นเจ้าของกิจการและเป็นผู้ดำเนินกิจการ รวมทั้งรับผิดชอบงานโดยตรงต้องอาศัยความบากบั่น ขยันขันแข็ง อดทน และช่วยเหลือตนเอง การส่งเสริมให้มีการประกอบอาชีพยิ่งมากขึ้นเท่าใด ก็จะก่อให้เกิดผลดีทางเศรษฐกิจมากขึ้นเท่านั้น วลิตี หลีสันติพงศ์ (2535, หน้า 13-15) กล่าวไว้ว่า การเลือกประกอบอาชีพที่เหมาะสมของแต่ละบุคคลนอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อตนเองแล้วยังเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ อาชีพต่างๆ ได้พัฒนาเพิ่มขึ้นมาใหม่มากมายคนส่วนมากขาดโอกาสที่จะได้รับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับอาชีพอย่างทั่วถึง

การศึกษาแผนพัฒนางานแนะแนวในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) (กรมวิชาการ, 2530, หน้า 6-7) เน้นเน้นการพัฒนาบุคลากรใหม่จำเป็นต้องให้บุคคลสามารถพึ่งตนเองสร้างงานของตนเองได้ สามารถเลือกหรือพัฒนาอาชีพได้อย่างเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและสังคม สามารถวิเคราะห์ เลือกข้อมูลข่าวสาร ที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ดังนั้นการพัฒนาการแนะแนวอาชีพ เพื่อพัฒนาคนสู่โลกอาชีพและการมีงานทำจึงจำเป็นอย่างยิ่ง (กรมวิชาการ, หน้า 26-28) สิ่งที่ยานแนะแนวควรพัฒนา คือ ยุทธศาสตร์ ที่ 3 ของการแนะแนว ต้องพัฒนาสื่อ เครื่องมือ และระบบสารสนเทศทางการแนะแนวที่เป็นระบบและทันสมัย เป็นปัจจุบันและทันเหตุการณ์ เพื่อเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับนักเรียนในการตัดสินใจเลือกแนวทางการประกอบอาชีพ นำความรู้มาพิจารณาตัดสินใจเลือกอาชีพได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ กรมพล จักรสุกุล (2521, หน้า 20) ได้กล่าวไว้ว่า การแนะแนวอาชีพ จะทำให้นักเรียนได้สำรวจ ค้นพบ เข้าใจ ความสามารถ ความถนัด บุคลิกภาพ ความสนใจของตนเองตลอดจนได้รับข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพเพื่อความพร้อมในการเลือกแนวทางการศึกษา และเลือกประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสมกับตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ ป.ณิษฐนาคะ (2534, หน้า 59-62) กล่าวว่าหลักของการแนะแนวอาชีพคือ ทำอย่างไรจึงจะ使人ได้พัฒนาอย่างถูกต้องถูกทางและใช้ศักยภาพของตนที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ประโยชน์สูงสุด ต้องใช้กระบวนการแนะแนวโดยใช้เครื่องมือเข้ามาช่วยวิเคราะห์ข้อมูลให้เขารู้จักตนเองแล้วต่อไป ก็ทำให้เขาได้รู้ข้อมูลข่าวสารใช้ข้อมูลให้เกิดประโยชน์ ทำให้เห็นภาพของการเข้าสู่ตลาดแรงงานในอนาคต ข้อมูลที่มีระบบของงานแนะแนวจะช่วยให้นักเรียนได้ตัดสินใจได้และการเริ่มรับรู้ข้อมูลด้านอาชีพเพื่อการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพตั้งแต่ขณะอยู่ในวัยเรียน จะเป็นประโยชน์มากที่สุดในยุคสังคมปัจจุบัน ทิพวัน ถือคำ (2531, หน้า 5) วิจารณ์เป็นระยะที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกอาชีพมากที่สุด ถ้าวัยรุ่นไม่มีแนวทางของตัวเองไม่รู้จักตัวเองดีพออาชีพ

ที่เขาจะประกอบในวันข้างหน้ามันจะส่งผลเลวร้ายต่อสุขภาพจิตของเขาได้ นวลศิริ เปาโรหิตย์ (2544, หน้า 178) ได้กล่าวว่า การใช้ข้อมูลทางอาชีพโดยการให้นักเรียนมานั่งอ่านข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพจะไม่ช่วยให้เขาตัดสินใจหรือวางแผนเกี่ยวกับชีวิตทางอาชีพได้เลยครูแนะแนวต้องพยายามทำข้อมูลหลากหลายเหล่านั้นให้มีความหมายที่สุดสำหรับนักเรียน อาภา ถนัดช่าง (2538, หน้า 8-9) หลักสูตรในปัจจุบันเน้นให้โรงเรียนจัดการศึกษาเพื่อสนองความต้องการ ความถนัด ความสามารถของเด็กและต้องสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นบริการให้ข้อเสนอแนะด้านอาชีพจึงควรมีส่วนในการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจในอาชีพใหม่ ๆ ซึ่งกำลังเป็นที่ต้องการอย่างสูง ซึ่งในขณะนี้เป็นที่ทราบกันดีว่าอาชีพที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการค้า อุตสาหกรรมการผลิตขนาดย่อม และอาชีพการให้บริการกำลังเป็นที่ต้องการเป็นอย่างมาก ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจะทำให้เข้าใจสภาพงานที่แท้จริงช่วยในการวางแผนและตัดสินใจนำไปสู่การเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพ รวมทั้งเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศทั้งยังช่วยให้ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ การให้ข้อมูลและการแนะแนวอาชีพก็มีผลต่อทั้งส่วนบุคคลและต่อชุมชนโดยรวม เป็นการกระตุ้นให้เยาวชนเกิดความสนใจในการประกอบอาชีพจุดเริ่มต้นอยู่ที่การรับรู้ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับอาชีพ การมีข้อมูลที่ดีย่อมช่วยให้เกิดการตัดสินใจที่ดี ช่วยให้เลือกอาชีพได้เหมาะสมช่วยให้มีรายได้ที่มั่นคงช่วยให้ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด

ธรรมศักดิ์ มีอิสระ (2530, หน้า 30-39) ได้กล่าวว่า ปัจจุบันยังมีนักเรียนอีกเป็นจำนวนมากที่ไม่รู้ ไม่แน่ใจว่าจะดำเนินการอย่างไรกับชีวิตและอนาคตของตนเองหลังจากที่จบชั้นมัธยมศึกษาไปแล้ว อาชีพต่าง ๆ ที่มีอยู่มากมายในปัจจุบัน นอกจากจะแฝงไว้ด้วยความยากลำบากต่อการเลือกต่อการตัดสินใจแล้ว การตัดสินใจเลือกอาชีพใดอาชีพหนึ่งจึงเป็นการกระทำอย่างหนึ่งที่น่าจะมีความสำคัญที่สุดของชีวิต จากการศึกษาผลรายงานการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความสัมฤทธิ์ผลของการแนะแนวอาชีพอิสระ” ของกรมจัดหางาน (2545, หน้า 37-45) ผลจากการสอบถามข้อมูลผู้ใช้บริการที่ได้รับการแนะแนวอาชีพอิสระ สรุปไว้ว่า ผู้ที่มาใช้บริการแนะแนวอาชีพอิสระ คิดเป็นร้อยละ 78.4 ไม่เคยได้รับการแนะแนวอาชีพอิสระมาก่อน และการแนะแนวการประกอบอาชีพอิสระได้ประโยชน์มากคิดเป็นร้อยละ 87.1 ซึ่งกล่าวได้ว่าการแนะแนวอาชีพอิสระมีความสัมฤทธิ์ผลระดับมาก และจากการสอบถามข้อมูลผู้ใช้บริการมีความต้องการที่จะรับการฝึกอบรมแนะแนวอาชีพอิสระในอาชีพใดอาชีพหนึ่ง คิดเป็นร้อยละ 91.6 ซึ่งเป็นการต้องการในระดับสูง ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์จะพัฒนานักเรียนให้มีการเรียนรู้เกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพอิสระอย่างเหมาะสมกับตนเองในอนาคต และสำหรับ

นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเมื่อเรียนจบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นแล้วไม่สามารถศึกษาต่อได้จะต้องประกอบอาชีพ นักเรียนเหล่านี้สมควรได้รับการพัฒนาการเรียนรู้การตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพ เพราะนักเรียนยังขาดข้อสนเทศในด้านอาชีพอิสระเพื่อประกอบการตัดสินใจ อีกทั้งยังเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนได้รู้จัก เข้าใจ มีความเชื่อมั่น เกิดแรงจูงใจ ตระหนักถึงการเตรียมพร้อม และรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับอาชีพนั้น ๆ เสียก่อนเพื่อจะได้นำความรู้มาพิจารณาตัดสินใจให้สอดคล้องกับความสนใจในอาชีพของตน เพราะอาชีพอิสระจะเป็นทางออกที่เหมาะสมในการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพและยังช่วยแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจ ปัญหาการว่างงานของประเทศได้อีกด้วย

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษานักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ว่าสมควรได้รับการบริการโปรแกรมข้อสนเทศด้านอาชีพอิสระ ซึ่งประกอบไปด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ทัศนศึกษา วิทยากรสาริต การสัมภาษณ์ จัดปายนิเทศ และศึกษาดูงานในสถานที่ประกอบการอาชีพอิสระที่มีในท้องถิ่น เพื่อพัฒนาความเหมาะสมในการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพอิสระให้เหมาะสมกับตนเอง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมข้อสนเทศด้านอาชีพอิสระที่มีต่อความเหมาะสมในการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
2. เพื่อเปรียบเทียบความเหมาะสมในการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับโปรแกรมข้อสนเทศด้านอาชีพอิสระ ในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผล

สมมติฐานของการวิจัย

1. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาการทดลอง
2. นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมข้อสนเทศด้านอาชีพอิสระ มีความเหมาะสมในการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพอิสระระยะหลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม
3. นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมข้อสนเทศด้านอาชีพอิสระ มีความเหมาะสมในการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพอิสระระยะติดตามผลสูงกว่ากลุ่มควบคุม
4. นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมข้อสนเทศด้านอาชีพอิสระ มีความเหมาะสมในการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพอิสระระยะหลังการทดลองสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง

5. นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมข้อสนเทศด้านอาชีพอิสระ มีความเหมาะสมในการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพอิสระระยะติดตามผลสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง

6. นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมข้อสนเทศด้านอาชีพอิสระ มีความเหมาะสมในการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพอิสระระยะหลังการทดลองกับระยะติดตามผลไม่แตกต่างกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

จากการศึกษาครั้งนี้จะช่วยให้ทราบถึงประโยชน์ของการใช้ข้อสนเทศทางด้านอาชีพอิสระที่มีต่อความเหมาะสมในการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปวางแผนในการจัดบริการแนะแนวอาชีพอิสระในโรงเรียนเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมการเลือกอาชีพอิสระ เพื่อช่วยให้นักเรียนได้สำรวจและดำเนินการวางแผนเตรียมตัวที่จะเข้าสู่โลกของงานอาชีพได้อย่างเหมาะสมกับความสนใจ ความถนัด ได้ด้วยตนเองเพื่อที่จะยึดถือเป็นหลักในการเลือกอาชีพต่อไปในอนาคต

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดชลบุรี ที่สนใจการประกอบอาชีพอิสระ
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้เป็นนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบางละมุง จังหวัดชลบุรี ปีการศึกษา 2546 โดยเลือกนักเรียนที่สนใจการประกอบอาชีพอิสระ และสมัครใจเข้าร่วมการทดลอง จำนวน 12 คน โดยแบ่งออกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 6 คน
3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ประกอบด้วย
 - 3.1 ตัวแปรอิสระ คือ
 - 3.1.1 วิธีการ แบ่งเป็น 2 วิธี ได้แก่
 - 3.1.1.1 วิธีการใช้โปรแกรมข้อสนเทศด้านอาชีพอิสระ
 - 3.1.1.2 วิธีปกติ
 - 3.1.2 ระยะเวลาการทดลอง แบ่งเป็น 3 ช่วง ได้แก่
 - 3.1.2.1 ระยะก่อนการทดลอง
 - 3.1.2.2 ระยะหลังการทดลอง
 - 3.1.2.3 ระยะติดตามผล
 - 3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความเหมาะสมในการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพอิสระ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การประกอบอาชีพอิสระหมายถึง การที่บุคคลประกอบกิจการส่วนตัวต่าง ๆ ในการผลิตสินค้าหรือบริการที่ถูกต้องตามกฎหมาย เป็นธุรกิจของตนเองไม่ว่าธุรกิจนั้นจะเล็กหรือใหญ่ก็ตาม ซึ่งผู้ประกอบการสามารถที่จะกำหนดรูปแบบและวิธีดำเนินงานของตนเองได้ตามความเหมาะสม ไม่มีเงินเดือนหรือรายได้ที่แน่นอนตายตัวผลตอบแทนคือเงินกำไรจากการลงทุน ต้องใช้ความรู้ความสามารถที่บุคคลมีอยู่เป็นพื้นฐาน ด้วยการลงทุนในรูปแบบของการผลิต การจำหน่าย หรือการให้บริการ และรับผิดชอบต่อการดำเนินการทั้งในส่วนของการกำไรหรือขาดทุน โดยอาจจะมีผู้ช่วยปฏิบัติงานหรือไม่ก็ได้ กิจการนั้นอาจมีขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ก็ได้ ที่สำคัญต้องมีเจตคติที่ดีกับอาชีพนั้น ๆ และเป็นอาชีพสุจริต ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งกลุ่มอาชีพอิสระไว้ดังนี้

1.1 งานบริการ หมายถึง อาชีพอิสระที่มีรูปแบบการดำเนินการในลักษณะของการให้บริการต่าง ๆ เช่น ช่างเสริมสวย ช่างตัดเย็บเสื้อผ้า ช่างซ่อมวิทยุโทรทัศน์ ช่างเขียนภาพ ถ่ายภาพ การวาดแผน โบราณ

1.2 งานผลิต หมายถึง อาชีพอิสระที่มีรูปแบบการดำเนินการในลักษณะของการผลิต และการประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ ซึ่งผู้ดำเนินการเป็นผู้ผลิตเอง เช่น ปลูกไม้ดอกไม้ประดับทำขนม ประดิษฐ์ผลิตผลงานจากวัสดุที่มีในท้องถิ่นตนเอง ประดิษฐ์ของชำร่วย

1.3 การค้าขาย หมายถึง อาชีพอิสระที่มีรูปแบบการดำเนินการในลักษณะการค้าขายสินค้าประเภทต่าง ๆ เช่น ขายอาหาร ขายเทพเพลง ขายเครื่องสำอาง เครื่องประดับ

2. โปรแกรมข้อสนเทศด้านอาชีพอิสระ หมายถึง การให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับลักษณะอาชีพอิสระ ด้านงานบริการ ด้านงานผลิต ด้านการค้าขาย รวมถึงคุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพนั้น ๆ ทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการเข้าสู่อาชีพนั้น ๆ รายได้ สภาพการณ์ในการทำงาน ความก้าวหน้าของอาชีพ แนวโน้มความต้องการของตลาดเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ วิธีประกอบอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ ค่าใช้จ่าย รวมทั้งการเตรียมตัวและการปรับตัว เพื่อประกอบอาชีพให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคลและสอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน ประโยชน์ที่จะได้รับและปัญหาที่อาจประสบ โดยวิธีการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ วิดีทัศน์ เชิญวิทยากรบรรยาย จัดป้ายนิเทศ ศึกษาดูงานในสถานที่ประกอบการ การสาธิต และการสัมภาษณ์

3. การเรียนในห้องเรียนปกติ หมายถึงกิจกรรมการเรียนของนักเรียนตามที่ระบุไว้ในหลักสูตร

4. ความเหมาะสมในการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพอิสระ หมายถึง กระบวนการเลือกทางเลือกที่ดีที่สุดเพียงทางเดียวโดยใช้เหตุผล ประสิทธิภาพในการวิเคราะห์ข้อมูลองค์ประกอบต่างๆ ในการตัดสินใจเป็นลำดับขั้นเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติการตัดสินใจเลือกอาชีพ ให้เหมาะสม

ตรงตามคุณลักษณะความสนใจของตน จนสามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้อย่างเหมาะสม ตามทฤษฎีของเกอแลต (Gelatt) โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

4.1 ขั้นระบุปัญหาที่จะต้องตัดสินใจ เป็นขั้นที่นักเรียนจะต้องทราบว่า นักเรียนจะต้องตัดสินใจเรื่องอะไร

4.2 ขั้นรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ เป็นขั้นที่นักเรียนจะต้องรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับตนเองและอาชีพ เพื่อประกอบการตัดสินใจเลือกอาชีพ

4.3 ขั้นรู้จักทางเลือกที่มีอยู่ เป็นขั้นที่นักเรียนจะต้องศึกษาทางเลือกแต่ละทาง จากการรวบรวมข้อมูลในขั้นที่ 4.2 และนำมาพิจารณาหาทางเลือกที่เหมาะสมสำหรับตนเอง

4.4 ขั้นพิจารณาข้อดีและข้อเสียของแต่ละทางเลือกในขั้นที่นักเรียนจะพิจารณาว่า ทางเลือกแต่ละทางเลือกนั้นมีข้อดีและข้อเสียต่อนักเรียนอย่างไร

4.5 ขั้นตัดสินใจเลือกทางเลือกที่เหมาะสม เป็นขั้นที่นักเรียนพิจารณาและตัดสินใจ ทางเลือกที่เหมาะสมกับตนมากที่สุด